

PREOCUPĂRILE ȘI INTERESELE ADOLESCENȚILOR ÎN SFERA CREAȚIEI LITERARE

ELISAVETA DRĂGHICI

Studiul are ca scop în a arăta că adolescenții sunt preocupați de activitatea literară, aspirând la calitatea de scriitor. Ei sunt interesați să stăpânească tehnicile scrisului și își orientează comportamentul către dezvoltarea resurselor creative și literare: caută medii în care scriitorii consacrați sunt prezenți, explorează lumea acestora, sunt preocupați de exersarea calităților literare și doresc să facă din scris un instrument de dezvoltare personală, de comunicare, dar și de obținere a recunoașterii valorii muncii lor. Adolescenții au o mare nevoie de exprimare prin scris și de confirmare a capacității lor creatoare. Preocuparea de a scrie este puternică și ea reprezintă un obiectiv în planificarea viitorului, fie că se vor dedica total scrisului, fie că acesta va fi o activitate secundară celei profesionale. Ca generație, adolescenții simt nevoia să spună lumii ce simt și ce gândesc și vor să producă schimbări, considerând scrisul o cale de acțiune.

Cuvinte-cheie: adolescenți, preocupări, interese, cultură, creație literară.

INTRODUCERE

Adolescența, această lume eterogenă, încărcată de multiple valențe fizico-psihsociale, continuă să reprezinte o preocupare a specialiștilor din domeniul educației sau științelor sociale, cu atât mai mult cu cât variabilele economice, sociale și politice ale societății actuale înregistrează o dinamică accentuată. Dacă literatura de specialitate tratează adolescența preponderent prin aspectele încadrabile în sfera devianței, a conflictelor, a tulburărilor, teme atractive prin cauzele și efectele pe care le produc asupra individului și asupra societății, nu înseamnă că elementele pozitive, dezvoltările normale și comportamentele ce denotă creativitate și supradotare ale adolescenților nu sunt la fel de fascinante, cu atât mai mult cu cât acestea sunt cele care conduc societatea spre evoluție.

Perioada adolescenței este cea în care se cristalizează trăsăturile de personalitatea, se realizează exteriorizarea, desprinderea treptată de familie și orientarea spre anumite preocupări sau pasiuni. Înclinațiile, talentul, pasiunile încep să ceară expunerea publică și critica celor din jur.

Adresa de contact a autorului: Elisaveta Drăghici, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Str. Ghiocilor, nr. 8, Brăila, e-mail: ecdraghici@yahoo.com.

Dacă realizăm o definiție a acestei perioade a procesului de dezvoltare umană, din perspectiva lui Aneshensel și Gore, citați de M. L. Pombei (2003), constatăm că adolescența este privită ca un „proces universal” (în Pombei, 2003: 309), parcurs de fiecare individ uman, prin care se face trecerea de la etapa copilăriei la cea a adultului. Această perioadă, din perspectiva lui Aneshensel și Gore, se caracterizează prin „depășirea în mod activ a unei serii de probe de dezvoltare prin dobândirea unor competențe adecvate” (în Pombei, 2003: 309). Au loc, în această perioadă, transformări atât în plan fizic, cât și în cel cognitiv și psihic. Adolescentul realizează orientarea spre anumite domenii (tehnice, literatură, știință etc.) dezvoltând înclinații practice sau ideologice, ce trec prin faze de testare, de verificare, ca apoi să fie fixate și consolidate.

O altă caracteristică definitorie a adolescenței, privită ca etapă ce precede maturitatea, constă în conturarea și chiar definirea rolurilor și a statuturilor pe care adolescenții și le vor însuși în cadrul relațiilor sociale. Asimilarea normelor existente în societate și a valorilor promovate în familie, în școală, în comunitate etc. vor juca un rol important în alegerile pe care le vor avea de făcut adolescenții cu privire la viitorul lor (profesie, ocupație, contribuție în societate, familie etc.). M. Dincă afirmă că „adolescentul trebuie să se confrunte cu o serie de statute și roluri, să le experimenteze și să decidă care este cel mai corespunzător datelor personale” (Dincă, 2004: 46) Explorarea acestora, obținerea de informații, transpunerea în diferite împrejurări și diferite ipostaze, testarea forțelor proprii sunt manifeste la adolescenți, aflați în căutarea celui mai potrivit rol și statut. Cunoscându-și opțiunile, explorându-și calitățile, adolescenții realizează diferite proiecții ori exersări practice (în societatea actuală aceasta se realizează prin implicarea în diferite proiecte și acțiuni) pentru a experimenta, a-și verifica abilitățile și a estima măsura în care un rol ori un status corespunde așteptărilor ori asigură satisfacția.

Ursula Șchiopu și Emil Verza (1995), în studiul lor asupra dezvoltării umane, vorbesc despre perioada preadolescenței (14–16 ani) și a adolescenței (16–18/20 ani). În preadolescența se trezește interesul pentru lectură, pentru producțiile video (fie filme la cinema, fie la televizor), ori pentru tehnică. Nevoia de afirmare personală crește la adolescenți, aceasta realizându-se în raport cu alți adolescenți prin socializare. Așa cum afirmă autorii menționați „cerința de cunoaștere se secundează de plăceri intelectuale-afective și se angajează atitudinal” (Șchiopu și Verza, 1995: 207). În această etapă, adolescenții își încep explorările și doresc să se implice în diferite acțiuni care dau sens valorilor și contribuie la consolidarea lor.

În următoarea etapă, cuprinsă între 16–18 ani, adolescentul este preocupat de imaginea pe care cei din jur și-o formează, el caută, așa cum spun psihologii citați „mijloace personale de a fi și de a apărea în ochii celorlalți” (Șchiopu și Verza, 1995: 208). Marile provocări ale acestei etape a dezvoltării constau în măsurarea forțelor, în depășirea dificultăților, cristalizarea și socializarea aspirațiilor, intensificarea căutărilor în sfera vocațională, a orientării opțiunilor către o profesie. În baza experiențelor sale, a lecturilor, a modelelor comportamentale văzute în spațiul public,

a împărtășirii experiențelor în contextul socializării, adolescentul ajunge să-și contureze concepția despre lume și viață, astfel încât spre finele acestei etape „tânărul este pregătit psihologic și se regăsește moral și aptitudinal pentru confruntări sociale complexe (examene, probe, concursuri etc.)” (Șchiopu și Verza, 1995: 208).

Planul psihic este puternic solicitat în etapa trecerii către stadiul maturității. Formarea conștiinței de sine, nevoia de apreciere și de valorizare, necesitatea exteriorizării, fenomenele complexe care au loc în mintea adolescentului procesând valorile și normele impuse din exterior, în relație cu valorile interioare, cu dorințele și nevoile specifice, creează un tumult intern și conduce spre căutarea răspunsurilor. Așa cum apreciază T. Buzdugan „dezvoltarea psihică cunoaște cel mai intens ritm și de aceea este însoțită de tensiuni și dizarmonii” (Buzdugan, 2009: 9) care pot fi exprimate sub diferite forme. Aceste tensiuni și dizarmonii alternează cu „perioade de închideri în sine, de interiorizare, de reverii, de căutări neîncetate, de dezinteres pentru viitorul material, în schimb cu năzuințe și satisfacții filozofice, sentimentale” (Buzdugan, 2009: 9). Această perioadă este cea în care se formează aspirațiile, pentru care începe o căutare a mijloacelor de concretizare.

Evoluția cognitivă înregistrează, pe lângă achizițiile bogate de informații (uneori orientate pe un domeniu), dezvoltarea simțului critic și conturarea unor concepții proprii. Perioada de vârstă de 17–18 ani corespunde aceleia în care gândirea este adesea caracterizată și de reverie. Gândirea abstractă crește în preponderență și se realizează dezvoltarea simțului estetic, se manifestă dragostea pentru frumos și atracția pentru poezie și exprimări poetice Buzdugan relevă faptul că, începând cu vârsta de 18 ani are loc afirmarea de sine, tânărul dorind să fie văzut, apreciat, valorizat și recunoscut în ceea ce este ca individ și ceea ce face. Este preocupat să arate celorlalți rezultatele eforturilor sale, indiferent de domeniul prin care se manifestă și dorește aprecierea celorlalți. Este în căutarea unicității, a unui stil propriu, prin care să se impună și prin care să fie recunoscut (Buzdugan, 2009).

În plan afectiv au loc, de asemenea, reacții puternice, adolescenții reclamând înțelegere și acceptare din partea celor din jur. Este momentul definitoriu din dezvoltarea unui individ, în care suportul afectiv, emoțional, din partea celor apropiați (părinți, rude, profesori, prieteni, parteneri etc.) asigură un echilibru intern. În lipsa acestuia pot apare dizarmonii comportamentale. Margareta Dincă menționează concluziile la care a ajuns Erickson în analiza adolescenței în sfera afectivității, acesta apreciind că „afectivitatea adolescentului are un sens preponderent negativ”. Această fragilitate psihică se manifestă într-un context specific. Erickson arată că factori care determină aceste trăiri sunt: „1. nevoia de a se elibera de controverse și conflicte și de a se realiza, 2. oscilația între competitivitate și necompetitivitate cu colegii sau părinții și 3. conflicte privind aderarea la comportamente și valori ale familiei, pe de o parte, și comportamente și valori ale grupului de apartenență” (în Dincă, 2004: 46).

Ceea ce capătă o atenție deosebită pentru acest studiu este primul factor identificat de Erickson, și anume nevoia adolescentului de a se elibera de toate trăirile sale interne conflictuale, eliberarea putând-se realiza prin diferite activități, inclusiv prin actul de a scrie – poezie sau proză – și nevoia de a se realiza, ca o condiție necesară și strâns legată de apreciere din partea celor din jur, de recunoaștere a valorilor, de creștere a stimei de sine, prin culegerea rezultatelor muncii sale, a eforturilor sale. Confirmările și susținerea celorlalți dau aripi adolescentului să continue munca pe drumul ales. În lipsa realizării acestor nevoi pot să se formeze conduite conflictuale. Scrișul este una din formele de exteriorizare, de a spune lumii ceea ce gândesc și ceea ce simt. Poezia sau proza publicată oferă satisfacția de a fi citit, de a fi „ascultat” și a ști că cineva percepe mesajul lor.

În acest proces complex în care are loc desăvârșirea ca persoane, în definirea rolurilor și a valorilor care să-i reprezinte pe deplin, în care explorează, analizează diferite drumuri ale vieții, adolescentul este preocupat și de alegerea meseriei (Muntean, 2006). Opțiunea pentru un domeniu profesional este posibilă datorită atingerii unor achiziții spre finalul perioadei adolescenței (după 18 ani), achiziții care sunt exprimate prin instalarea sentimentului propriei valori, al demnității, completate de conturarea unui sentiment de autoprețuire.

Realizându-se creșterea capacității de a-i înțelege pe cei din jur, de a pătrunde în sinele celuilalt, și descifrând procesele sociale (Muntean, 2006), tânărul poate deja să explice lumea, să-și găsească un loc în ea, să aleagă propriul drum în viață, să se orienteze spre o profesie și să-și consolideze preocupările (pasiunile, talentele etc.).

Aspirațiile adolescenților capătă consistență, ei orientându-și comportamentul pentru atingerea unor obiective care capătă prioritate în viața lor. Astfel, după cum afirmă specialiștii „convingerile privitoare la eficacitatea personală contribuie la modelarea opțiunilor ocupaționale pe care le iau în calcul elevii și la modul cum se pregătesc pentru carieră” (Papalia și alții, 2010: 384).

Adolescenții încep să aloce timp, efort și pregătire pentru a se realiza ca profesioniști sau ca persoane cu renume în diferite arii (sport, creație, literatură, artă etc.). Capacitatea de exteriorizare este deplină, mintea este flexibilă și dezvoltă alternative de exprimare și de comunicare a lumii interioare. Indiferent că este o activitate principală sau una secundară (tânărul alegând o profesie) actual de a scrie poezie sau proză se materializează prin această capacitate cognitivă dezvoltată și a satisfacerii nevoii de apreciere.

În perioada adolescenței se poate realiza debutul în zona creației literare, constând în transpunerea pe hârtie, în versuri sau proză, a rezultatelor frământărilor interioare. Dacă acest debut se realizează și în paginile vreunei publicații de profil, el este rezultatul aprecierii venite din partea celor inițiați (care își dau acordul pentru publicare) și este o confirmare a valorii autorului și a trecerii în etapa superioară de dezvoltare spirituală.

Ipostaza de creator de carte, de scriitor, reprezintă pentru un anumit tip de tineri o opțiune pentru viitor, una de concretizare a aspirațiilor legate de autorealizare și de stimă. Calitatea de creator pentru acea parte a tinerilor înzestrată cu capacitatea de a abstractiza, de a pătrunde sensurile și semnificațiile lumii, preocupată de înțelegerea naturii umane și a resorturilor ideatice, de filozofie etc., cere forme de exteriorizare – orientând comportamentul către cercetare, către scrierea de eseuri, de proză sau de poezie. Prin exprimarea literară, încărcată de simboluri, de metafore, de semnificații și uzitând de registre lingvistice dar și de jocul ideilor filozofice se atinge acea nevoie umană de dezvoltare a propriei persoane.

Din momentul în care alocă timp și resurse personale actului de creație literară, adolescenții/tinerii devin creatori de bunuri culturale: poezia, povestea, nuvela, romanul etc. devin bunuri, care odată puse în circulație, prin publicarea lor, sunt consumate de public (de cititori).

Adolescentul, în calitatea sa de realizator de literatură și, implicit de bun cultural, se înscrie în sfera producătorilor de bunuri culturale, având o structură specifică: el este un producător în formare, în particular cel aflat pe băncile școlii – adolescentul/tânărul, dar în același timp și un furnizor de originalitate. Acest tip de realizator al unui bun cultural are caracteristici definitorii, pornind de la structura interioară (prin care se manifestă înclinația pentru literatură), la cea ce ține de dezvoltarea fizică și psihică (mecanismele psihologice specifice adolescenței în zona creativității) la dorința de participare la lumea socială, în particular în lumea artistică (a scriitorilor), dar și o fragilitate născută din lipsa experienței, lipsă pe care luptă să o îndepărteze.

Pentru o societate este importantă realizarea unor bunuri culturale de calitate, ca urmare este esențială punerea în mișcare a reglajelor administrative și a celor culturale în determinarea unui context creator care să faciliteze formarea abilităților artistice, pe fondul unor interese de evoluție, de a se impune în domeniul cultural. Realizarea de produse de factură literară ocupă un loc semnificativ în zona culturală, acestea contribuind la construirea identității unei societăți. Mihaela Zecheru afirmă că „prin producerea constantă a valorilor ce se acumulează și ierarhizează într-un veritabil patrimoniu material și spiritual, cultura are calitatea unică de a determina o anumită specificitate privind modul de a gândi, de a trăi și de a acționa pentru toți membrii unei comunități” (Zecheru, 2005: 68). Utilizând acest patrimoniu, acest fundament al culturii creat de-a lungul timpului, fiecare generație se formează, își construiește sentimentul apartenenței la un spațiu și se realizează, astfel, identitatea culturală. Pe baza resurselor creatoare, artistul/ scriitorul contribuie la dezvoltarea fondului cultural. Individul complex, deplin ancorat într-o societate, aflat în armonie cu sine și cu alții își ia resursele din acest patrimoniu cultural.

Creația literară, ca orice act de creație, este rezultatul unei acțiuni individuale, ce presupune efort depus, consum de resurse personale, realizându-se în spațiul

propriu de viața. Specialiștii Institutului Național pentru Cercetare și Formare Culturală numesc acest spațiu în care creatorul evoluează „spațiul domestic” (INCFC, 2015: 15), distingându-l astfel de spațiul profesional, instituțional, în care alte specializări din zona ocupațională se desfășoară.

Referindu-ne la creația literară (poezie sau proză) aceasta își are rădăcinile în orice arie existențială, în trăirile proprii, în elementele reale surprinse personal în mediul înconjurător, în cultura și spiritualitatea locală sau universală, trecute prin resortul individual al gândirii și apoi transpuse în scris și oferite publicului spre lecturare.

La acest efort individual, societatea, prin instituțiile sale specializate, cu rol în domeniul culturii și educării, se poate alătura, oferind cadrul de manifestare, de expunere publică a creațiilor realizate (a bunurilor culturale), fără de care un artist ar putea fi prea puțin cunoscut și, respectiv consumată opera sa. Din acest moment creația capătă valențe colective, întrucât intră în mecanismul de creație, atât creatorul însuși, ca individ, dar și structurile sociale publice construite pentru a promova cultura. Fără a detalia noțiunile de bun cultural și produs cultural (așa cum sunt ele prezentate în Barometrul de Consum Cultural, 2014), subliniem că așa cum se prezintă în documentul citat, în condițiile în care „opera este ea însăși rezultatul unui efort colectiv, toate elementele constitutive devin parte a unui proces care simte nevoia unei legitimări publice” (INCFC, 2015: 15). Este o legitimare publică spre care aspiră și adolescenții atunci când au ca obiectiv obținerea calității de scriitori.

În acest mecanism de realizare a culturii, adolescenții joacă în primul rând rolul de consumatori ai culturii, citind, vizionând, explorând, inițiindu-se chiar în actele creatoare, ca apoi, în funcție de talent sau charismă să devină creatori (realizatori de bunuri culturale). În prima etapă, cultura modelează „convingerilor estetice și spirituale individuale”, acționează asupra „mentalităților și conștiinței sociale” având un rol determinant în construirea „destinului omului, a relațiile acestuia cu semenii și cu mediul în care trăiește” (Zecheru, 2005: 68). În consecință, adolescenții consumă resursele sociale, asimilează intern și dezvoltă atitudine critică față de ceea ce există pe piața culturală, ca apoi să parcurgă procesul de formare și maturizare în calitate de creatori. În cea de-a doua etapă, apelând la achizițiile realizate, utilizând trăsăturile personale și originalitatea, adolescentul trece la exteriorizarea ideatică, la scrierea de proză sau poezie, efectiv.

Așa cum arată Bernard Valade, există o preocupare a spiritului uman de a transforma „activitatea elementară și naivă” în reflexie, de „a aduce până la știință și filozofie, cu stadiul final gândirea pură” (Valade, 2006: 549). Aflați la momentul maxim de receptivitate și în plin proces de dezvoltare psihocognitivă adolescenții surprind realitățile înconjurătoare dar și impactul lor în lumea interioară. Trecându-le prin prelucrări mentale, le oferă lumii sub diferite forme: norme, valori, produse culturale, inclusiv literare.

Adolescentul, fiind preocupat de recunoaștere și confirmare, caută relaționarea cu semenii sau cu adulții, în dorința lor de a acumula și a performa. Ceea ce ei creează și arată altora conduce la ceea ce Bernard Valade numește „înaltă sociabilitate” (Valade, 2006: 549), absolut necesară în domeniul creator – este o comunicare la nivel superior a spiritualității umane. Actul de a scrie (ca act ce intră în artele lumii) și implicit actul de a scrie versuri sau proză, este unul de ordin spiritual sau, așa cum spune Buckhard este „activitate a spiritului” (în Béra și Lamy, 2008: 549). Completând cu afirmațiile lui Wilhelm Dilthey, care își pune întrebarea „Cum se manifestă spiritul uman?” (în Béra și Lamy, 2008), reținem că acesta se manifestă prin tot ceea ce poate oferi sens și semnificație, prin tot ceea ce poate oferi un mesaj, „prin pietre, muzică, gesturi, cuvinte, scris, acțiuni, reglementări economice, și mereu cere să fie interpretat” (în Béra și Lamy, 2008: 21). Adolescentul, ca spirit în formare, caută forme de comunicare, iar scrisul este unul din mijloacele de ordin superior de exteriorizare.

CONTEXTUL EFECTUĂRII STUDIULUI

Preocupată să încurajeze dezvoltarea creației literare în rândul liceenilor brăileni, Biblioteca Județeană „Panait Istrati” – Brăila a lansat, la începutul anului 2016, un atelier de scriere literară (poezie și proză). Prin această acțiune, biblioteca, în calitate de instituție cultural-educativă, își realizează unul dintre obiectivele pentru care orice instituție de cultură este proiectată în societate, și anume, acela de a „menține tradiția culturală și dezvoltarea creației culturale, socializarea indivizilor conform normelor și valorilor sociale existente în societate” (Mihăilescu, 2003: 182) pe lângă celelalte obiective pe care le are de atins: de asigurarea accesului la carte și la informație, diversificarea ofertei culturale, dezvoltarea relațiilor cu utilizatorii etc.

Biblioteca, privită ca *profesionist al culturii*, din sectorul public, așa cum este ea catalogată de Matthieu Béra, Yvon Lamy (2008: 98), se adresează unui public pe care l-ar dori cât mai vast în raport cu consumul de cultură. Ea este centrată pe atragerea și formarea publicului adolescent și tânăr, mai ales când acesta are un interes, oricât de mic, față de lumea cărților (de la lectură până la crearea de opere literare).

Sub efectul rațiunii existențiale a unei biblioteci publice, aceasta este un „spațiu social, uneori singurul în cadrul unei microcomunități” (Găbureac, 2010: 5), deschis tuturor categoriilor de persoane, cu rolul de a asigura participarea culturală. Biblioteca publică oferă contextul social de abordare, în cadrul întâlnirilor, a problemelor orientate pe diferite teme, de la cele legate de literatură, consum și producția de literatură până la cele legate de comunitate (Găbureac, 2010).

Utilizatorii serviciilor de bibliotecă sunt, cel mai adesea, elevii și studenții (care au interesul de a împrumuta carte pentru a completa pregătirea școlară sau de

a accesa serviciile de socializare dezvoltate în interiorul bibliotecii) și persoanele care intră în categoria tinerilor (sub 34 ani). Conform Barometrului de consum cultural 2014 populația de vârstă cuprinsă între 18–34 de ani merge la bibliotecă în pondere de 2,6% lunar și 1,8% săptămânal (deci, abia 4,4% din populație frecvența cel puțin odată pe lună biblioteca). Doar 3,6% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 35–49 de ani făcea acest lucru cel puțin lunar (INCFC, 2015: 54).

În acest context statistic, o ofertă adresată adolescenților se pliază pe interesele și preocupările lor în zona literară. În urma apelului făcut în spațiul online (site-ul instituției, pagina de Facebook, presa locală), dar și în spațiul real (informarea directă a conducerii liceelor) și-au arătat interesul și au participat la cel puțin o întâlnire un număr de 31 de adolescenți din Brăila, dintre care doi frecventează cursurile gimnaziale, iar 29 cursuri liceale. Cele două persoane (eleva de gimnaziu) au fost acceptate în grup, chiar dacă nu se încadrau în caracteristicile grupului-țintă stabilit, datorită interesului lor exprimat de a fi active în zona scrierii literare.

Populația rezidentă școlară la nivelul județului Brăila, în anul școlar 2014–2015 era 12 001 persoane (cu vârsta 11–14 ani) și 9 951 persoane (cu vârsta 15–18 ani) (INS, 2016: 36 și 39). Ca pondere a adolescenților interesați să participe la atelierul de scriere literară, excluzând cele două persoane care sunt cuprinse în învățământul gimnazial, la nivelul județului Brăila, aceștia reprezintă 0,29% din populația rezidentă școlară cu vârste cuprinse între 15–18 ani.

METODOLOGIA CERCETĂRII

În cercetarea curentă s-a pornit de la ipoteza că adolescenții doresc să scrie și își orientează comportamentul către dezvoltarea calităților literare, se alătură acțiunilor publice de stimulare a creației literare și sunt preocupați să facă din activitatea de scriere una de viitor, fie ca profesie, fie complementară altei profesii.

Pentru a cunoaște amploarea manifestării fenomenului creației literare în rândul adolescenților brăileni care au arătat un minim interes pentru domeniul creației literare (interes concretizat în înscrierea la atelier) s-a urmărit identificarea intereselor pe care le au adolescenții în sfera creației literare, dar și a preocupărilor acestora în vederea exprimării prin mijloace literare.

Participanților care au răspuns apelului la participare în cadrul atelierului de scriere literară li s-a administrat, la prima întâlnire, un chestionar cu 14 întrebări: cinci deschise, cinci închise – dihotomice și patru cu răspunsuri prestabilite.

În măsurarea preocupărilor în domeniul creației literare s-au urmărit indicatori precum: preocuparea de a citi poezie sau proză, factorii care stârnesc interesul pentru poezie și proză, întâlnirea cu scriitori și impactul asupra adolescenților, experiențe anterioare în scrierea de texte literare (dacă au scris cel puțin o dată), vârsta la care au scris prima dată, trimiterea spre publicare a creațiilor și mediile în care au publicat.

În măsurarea intereselor (considerând că interesul are un nivel de intensitate mai mare decât preocuparea) s-au urmărit indicatorii: motivele pentru care s-au înscris la atelier, intenția de a scrie în viitor, ce doresc să obțină prin continuarea de a scrie, dorința de a publica creațiile, așteptările pe termen lung cu privire la publicarea creațiilor și locul pe care îl va ocupa în viitor activitatea de scriere literară.

GRUPUL EVALUAT

Activitatea a fost proiectată pentru adolescenții care urmau cursurile liceale, dar s-au alăturat voluntar și două persoane ce frecventau cursurile școlii gimnaziale.

Mărimea eșantionului care a făcut obiectul acestei cercetări este de 31 de persoane cu vârste cuprinde între 13 și 18 ani.

Structura pe vârste și sex a eșantionului este redată în *Tabelul nr. 1*. Constatăm că cel mai mare interes pentru exprimarea prin scris, s-a regăsit la cei care se aflau în intervalul de vârstă 15–17 ani, respectiv un număr de 25 de adolescenți.

Tabelul nr. 1

Structura pe vârste și sex

Nr. crt.	Vârsta împlinită	Nr. persoane de sex feminin	Nr. persoane de sex masculin	Nr. total persoane
1.	13 ani	2	0	2
2.	14 ani	1	0	1
3.	15 ani	6	1	7
4.	16 ani	8	0	8
5.	17 ani	7	3	10
6.	18 ani	2	1	3
	<i>Total</i>	26	5	31

Sursa: Cercetarea autorului.

Din grupul investigat, cinci elevi sunt de sex masculin și 26 de sex feminin, fetele fiind mai receptive la ideea de a participa la un program de încurajare a scrierii literare.

În funcție de apartenența școlară, două persoane frecventează cursurile școlii generale (clasa a VII-a), restul de 29 fiind elevi la liceu. Dintre liceeni, patru sunt elevi la profilul *științele naturii*, doi la profilul *filologie bilingv*, 10 la filologie, 11 la profilul pedagogic și doi la profilul economic.

INTERESELE ADOLESCENȚILOR ÎN DOMENIUL CREAȚIEI LITERARE

Preferința pentru poezie sau proză se cristalizează după ce o persoană a citit cât mai multe cărți. Atracția pentru lectură este manifestă la adolescenții din zilele noastre, în ciuda impresiei că tânăra generație nu mai citește literatură, astfel

13 dintre adolescenții chestionați (puțin peste jumătate din grupul investigat) citesc în mod egal poezie și proză. Opțiunea pentru un gen de literatură este cristalizată pentru 19 persoane din eșantion, dintre aceștia șapte sunt atrase în general de poezie, iar 11 de proză.

Interesul pentru poezie sau proză s-a născut din modul în care această activitate este percepută de către participanții la studiu, fiind apreciată ca plăcută și utilă, care stârnește curiozitatea și fascinează. Atracția pentru proză s-a născut din efectele pe care urmărirea acțiunii cărții le au asupra cititorului și a subiectului abordat de autor. În mod similar, redarea poveștilor desprinse din viață sunt aspecte care fac cartea atractivă. Pătrunzând în lectură, adolescenții se regăsesc în personaje, transpunându-se în universul creat de autor. Ei caută subînțelesuri ale textului, sunt preocupați de descoperirea personajelor și a caracterelor acestora. În poezie captivantă este ideea de a descoperi sentimente, idei etc. ascunse în versuri. Versul are o altă rezonanță în lumea celui care citește, surprinzând prin mijloacele de exprimare. Lectura unei cărți de poezie sau de proză oferă senzația de liniște. Cartea este considerată un act de creație și prin această capătă valoare pentru adolescenți, fapt care conduce la creșterea interesului pentru literatură.

În același timp, a vedea pe alții că citesc, că sunt în căutare de cărți, că discută despre acestea, determină creșterea interesului liceenilor pentru lectură. Școala are rolul ei, prin încurajarea elevilor pentru lectură (impunerea unui set de cărți de citit).

Dragostea pentru muzică poate să joace un rol important în dorința de a scrie versuri pentru cântece, cântecul fiind o modalitate de exprimare, de eliberare a impresiilor acumulate. Dorința de a scrie versuri bune (din punct de vedere calitativ) pentru a fi puse pe muzică este un motor motivațional al exersării scrierii literare. În cazul studiului nostru, adolescentul care și-a exprimat opinia în acest sens era interesat de muzica *rap*. Indiferent de genul muzical ales este de reținut preocuparea de a asigura calitatea versificației, care ridică valoarea unui cântec.

Întâlnirea cu un scriitor joacă un rol important în viața oricărei persoane, cu atât mai mult în viața unor tineri în formare și care sunt preocupați și de literatură. Au avut ocazia de a întâlni scriitorii (prozatori, poeți etc.) un număr de 10 adolescenți, restul de 21 netrăind experiența cunoașterii unui autor de carte. Sentimentele trăite de cei care au cunoscut un scriitor au fost intense și au îmbrăcat diferite forme, având darul de a îmbogăți spiritualicește și de a crește și mai mult dorința de lectură. Tinerii s-au simțit atrași de personalitatea scriitorului, au trăit o senzație pe care au catalogat-o ca fiind unică. Vorbind cu un creator de literatură, a crescut aprecierea față de scriitorul respectiv și dorința de a afla detalii despre viața acestuia, ca om. Pentru unii adolescenți s-a manifestat o stare de copleșire în fața muncii și personalității scriitorilor, dar și dorința de a intra în universul acestora, de a afla sentimentele care au stat la baza creațiilor lor, de a cunoaște dedesubturile operelor create. Întâlnirile cu scriitorii au avut darul de a-i inspira pe viitorii tineri, de a li se naște dorința de a scrie la rândul lor.

Până la momentul efectuării studiului au pus pe hârtie versuri proprii sau proză, cel puțin o dată, 22 de elevi. Acest procent semnificativ confirmă nevoia adolescenților de a se exprima, de a experimenta arta scrisului, de a valoriza experiențele, sentimentele, emoțiile în versuri sau proză. Faptul de a fi scris câteva rânduri, de a fi încercat să se exprime literar, a încurajat prezența acestora la acțiunea bibliotecii de a dezvolta preocuparea de a scrie în rândul tinerei generații.

Nu este de neglijat restul de nouă tineri care s-au arătat preocupați de ideea de a scrie, de a se iniția în această preocupare (artă), chiar dacă până la acel moment nu au transpus în scris gânduri și/sau sentiment. Adolescenții vor să se descopere, să vadă dacă au talent sau nu. Frământările interioare cer o cale de exprimare, iar scrisul poate fi o alternativă dezirabilă lor.

Împărtășirea celor din jur a textelor proprii este o punte de încercare, de testare a terenului (de a afla dacă plac versurile sau textele lor, dacă au valoare artistică). Dintre cei care au scris cel puțin o dată pe hârtie câteva rânduri, 16 persoane au arătat celor din jur scrierilor lor. Nu au arătat altei persoane textele scrise un număr de șase adolescenți.

Au scris versuri sau proză încă din perioada școlii primare un număr de șase adolescenți, fapt care ne arată că înclinația spre această formă de exprimare se naște de timpuriu în unele situații. Ceilalți 16 adolescenți aveau vârsta cuprinsă în intervalul 13–16 ani atunci când au scris prima dată o poezie sau proză (a se vedea *Tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2

Vârsta la care au compus/scriș prima dată (vârsta indicată de respondent)

Au scris/compus pentru prima dată versuri sau proză la vârsta:			
Intervalul de vârstă	Nr. persoane	Din care (număr):	La vârsta de:
Între 5–11 ani (școala primară)	6	1	5 ani
		1	8 ani
		1	9 ani
		3	11 ani
Între 13–16 ani (adolescența)	16	11	13 ani
		2	14 ani
		1	15 ani
		1	16 ani
Nu e cazul/NR	9		
<i>Total</i>	<i>31</i>		

Sursa: Cercetarea autorului.

Aveau cel puțin 13 ani împliniți când penelul a cerut să fie pus în mișcare un număr de 16 adolescenți dintre cei chestionați. Cea mai ridicată pondere o înregistrează vârsta de 13 ani (11 tineri făcându-și la această vârstă „debutul”), ceea ce arată că odată cu intrarea în adolescență crește numărul celor care au nevoie de exprimare prin mijloace literare. Un număr de 9 persoane nu au scris niciodată/nu au dat nici un răspuns (N.R.).

Doar trei adolescenți dintre cei care au scris poezie/proză au trimis textele lor pentru a fi publicate. Fie că nu sunt încurajați de cei din jur (de profesori, de părinți, de mentori etc.), fie că nu au avut acest interes, fie că nu au avut încredere în valoare textelor lor, adolescenții au ajuns astfel, să fie lipsiți de o ocazie de a măsura valoarea textelor lor și de a începe o carieră literară cât mai timpuriu. Publicarea textelor, în cazul celor trei tineri, s-a făcut în revistele liceelor (în două cazuri), pe site-uri literare (WATTPAD) și pe un blog local.

PREOCUPĂRILE ADOLESCENȚILOR ÎN DOMENIUL CREAȚIEI LITERARE

Preocuparea de a scrie poezie sau proză implică deja din partea adolescenților un efort constant, o orientarea a acțiunilor lor în zona pregătirii, o exersare continuă a abilităților, a scrierii de texte frecvent și, mai ales, a testării impactului acestora, prin oferirea spre lectură a celor din jur și implicit a supunerii unei evaluări critice. Înscrierea la atelierul bibliotecii este una dintre formele manifeste ale acestei preocupări.

Motivele pentru care s-au înscris la atelierul de încurajare a creației literare sunt în strânsă corelație cu dorința de dezvoltare, de perfectare a talentului creativ, cu marea semnificație pe care o are literatura pentru ei, ca indivizi, de a se manifesta într-o nouă zonă comportamentală și de a verifica dacă sunt înzestrați cu un talent real.

Cele mai multe răspunsuri ce definesc motivația pot fi incluse în categoria nevoii/dorinței de dezvoltare a înclinației de a scrie (22 de răspunsuri). Scrisul este un mijloc de exprimare, de comunicare cu cei din jur, iar dacă este acompaniat și de o aură creatoare, el oferă mari satisfacții. Odată descoperit talentul este nevoie de șlefuirea lui, de adăugarea altor ingrediente care să asigure un produs literar de calitate.

Adolescenții preocupați să scrie poezie sau proză doresc să învețe de la alții, vor să se descopere, să afle lucruri noi, să-și dezvolte abilitățile, să dezvolte capacitatea de exprimare și a vocabularului. Sunt preocupați să stăpânească tehnica de a scrie și vor să atingă înțelegerea poeziei sau prozei altor scriitori. Ei doresc să se regăsească într-un grup ai cărui membrii sunt legați de aceleași preocupări, să lărgească cercul creativ în scopul dezvoltării talentului.

Sunt motivați în demersul de a participa la un atelier de scriere literară, iar importanța și locul pe care îl ocupă literatura în viața lor, este unul ridicat, ce trezește interesul pentru tot ce înseamnă creația literară, care naște dragostea de poezie/proză și oferă plăcere prin lectură. Toate acestea stârnesc interesul pentru actul de creație literară (șapte răspunsuri).

Aceste două mari motive (nevoia de dezvoltare și dragostea pentru literatură) sunt acompaniate de un alt motiv, și anume, de a împărtăși cu alții creațiile lor, stările, experiențele și sentimentele trăite. Adolescenții caută socializare, pe fondul temei literare, respectiv creației și doresc să îi descopere pe alții care au preocupări

asemănătoare (cinci răspunsuri). Nevoia de apartenență socială, de alăturare la un grup legat prin pasiune pentru literatură și prin dorința de a se alătura mediului scriitoricesc sunt specifice perioade adolescenței. Acestea sunt în corelație cu orientarea atenției către realizarea personală și profesională.

Curiozitatea pentru acest domeniu, pentru acțiuni noi, este un alt motiv care a atras un număr de trei adolescenți către o astfel de acțiune publică, iar alți trei adolescenți au apreciat că ideea este interesantă.

Printre participanți sunt adolescenți care au nevoie de un impuls pentru a scrie (de o încurajare, o îndrumare din partea cuiva) sau de un mediu potrivit, așa cum pentru alții este nevoie de un context (un mediu potrivit, de o atmosferă stimulantă) pentru a reveni la scris (câte două răspunsuri).

Dorința de a face ceva nou pare a atrage tineri către zona creației literare. Ei se cercetează intern (recurg la analize interioare), dar explorează și mediul pentru a se manifesta optim. Tinerii vor să-și testeze înclinațiile, vor să afle dacă au talent în sfera scrisului (trei răspunsuri).

O singură persoană și-a motivat participarea prin dorința de a fructifica șansa de a publica poeziile, arătând astfel că are o preocupare pentru durată îndelungată, că actul de a scrie constituie un obiectiv principal. O altă persoană s-a alăturat grupului din rațiuni de solidaritate, pentru a susține o colegă și de a o încuraja pe aceasta să scrie.

În ceea ce privește preocuparea de a publica, ea este activă la mulți dintre cei chestionați (respectiv la 22 de adolescenți). Cei care sunt interesați să publice au motivații diverse, de la dorința de a ajuta pe alții prin ceea ce scriu, de a transmite mesaje, de a împărtăși și a se regăsi în aceleași idei (cinci adolescenți), până la a se face cunoscuți în lume și la a fi apreciați de alții (doi adolescenți). Participanții la atelier au multe de spus și mai ales, ei vor să fie auziți (trei adolescenți). De asemenea, ei vor să influențeze lumea, să lase o amprentă a existenței lor – scrisul fiind una din căi. Cei mai rezervați testează publicul, vor să vadă cum sunt acceptate textele lor. Pentru ei este important să constate că ceea ce au scris este pe placul celor ce le citesc. Deși își doresc să publice, sunt tineri care nu au încă curaj să trimită textele lor unor publicații de cultură sau reviste literare.

Totuși, există și persoane care nu sunt interesate să publice – șapte adolescenți au menționat aceasta, motivând că nu sunt dispuși să împărtășească cu alte persoane (trei adolescenți) sau nu au curajul să publice încă (o persoană), iar alții se tem să afișeze rândurile lor („nu toți gândesc ca mine, nu toți au aceeași impresie despre cum văd eu lucrurile”).

Este de așteptat ca orice efort depus să fie urmat și de o răsplată. Răspunsurile respondenților referitoare la așteptările pe termen lung față de ceea ce ar putea obține în urma publicării creațiilor lor sunt sintetizate în *Tabelul nr. 3*.

Analizând așteptările pe termen lung față de publicarea creațiilor proprii s-a constatat că sunt preocupați de succes/renume/faimă un număr de șase adolescenți, fapt ce se corelează cu ideea de a fi cunoscut, de împărtăși și de a influența pe alții

sau mediul social. Sunt preocupați de ideea de câștigarea/obținerea de bani din drepturi de autor un număr de doi adolescenți, acest număr mic de răspunsuri înregistrate fiind influențat de două truisme: 1. faptul afirmat adesea că, în România, din scris nu se poate asigura venitul necesar pentru a acoperi cheltuielile zilnice și 2. caracteristica psihologică a adolescentului care încă nu este preocupat de ideea de a câștiga bani, ci mai degrabă de a comunica și de a crește stima de sine.

Tabelul nr. 3

Așteptările cu privire la publicarea creațiilor

<i>Adolescenții se așteaptă să dobândească în timp (pe termen lung) prin publicarea creațiilor proprii:</i>	<i>Nr. răspunsuri</i>
● Succes /renume/faimă	6
● Să câștige bani din drepturi de autor	2
● Să obțină influență	8
● Altceva	12
● NR	3
<i>Total</i>	<i>31</i>

Sursa: Cercetarea autorului.

Obținerea de influență, ca urmare a publicării creațiilor, este un obiectiv a opt respondenți, corelându-se pe de o parte cu dorința lor de a schimba lumea (așa cum s-a mai făcut mențiunea mai sus), dar și considerând că statul de scriitor deschide multe uși ale societății, facilitând obținerea de rezultate în munca lor.

Dar, mai mult de o treime dintre adolescenții chestionați (12 respondenți) au alte așteptări pe termen lung, arătând entuziasmul tineresc și lipsa materialismului. Ceea ce se așteaptă să dobândească în timp acești tineri, din activitatea de creație literară, este legat de producerea unei schimbări generate de împărtășirea gândurilor, a sentimentelor, a trăirilor (se văd ca factori importanți în 'corijarea' lumii și recunosc, astfel, puterea unei cărți), ei vor să-și depășească limitele și să se dezvolte, până la a excela în domeniul scrierii. Plăcerea de a scrie este puternică și se constituie într-un motivator în „atingerea sufletelor cititorilor”, fiind preocupați de asigurarea unității umane.

Invitând adolescenții să privească în viitor, aceștia au arătat că actul de a scrie va rămâne o preocupare pe termen lung și primește un interes constant din partea a 14 tineri dintre cei care s-au înscris la atelierul de încurajare a creației literare. Preocuparea de a continua să scrie se naște din dorințele lor de a acumula experiență, de a cunoaște alți scriitori, de a fi citați de cei din jur și de a-și vedea creațiile publicate. Nu sunt ghidați în acțiunea lor numai de bani sau faimă; ei își doresc să obțină pentru generația tânără un loc în lumea literară, devenind încă din adolescență un fel de susținători ai implicării în universul scriitorilor.

Este de remarcă că nici unul dintre cei chestionați nu exclude probabilitatea continuării preocupării de a scrie (nici un tânăr nu a dat răspuns negativ). Restul de

17 adolescenți încă analizează această posibilitate, ei nefiind încă decizi să continue să scrie în viitor.

Motivațiile lor în continuarea activității de a scrie în viitor rezidă în considerarea scrisului, de către unii adolescenți, ca fiind atât de necesar și de firesc încât a face acest lucru nu pare special (două persoane). Pentru alții scrisul îmbracă diferite valențe, aceștia dorindu-și să transmită prin scris emoții trăite ori surprinse și să inspire pe alții, la rândul lor. Vor ca textele lor să fie citite și efortul lor (munca lor) să fie apreciat(ă) de cei din jur. Își doresc să arate că pot, să impresioneze și să aibă succes. Patru adolescenți și-au exprimat dorința de a-și vedea publicate cărțile, de a fi recunoscuți în calitate de scriitori și chiar de a trăi din această ocupație (o persoană a făcut ultima afirmație). Un adolescent este motivat de dorința de a scrie versuri pentru muzica *rap*. Un alt adolescent este preocupat de câștigarea experienței și de cunoașterea altor scriitori.

Privind în ansamblu, acești tineri sunt motivați, sunt pasionați și mai ales sunt preocupați de ideea de a arăta că „generația noastră nu este pierdută în privința scrisului”.

Puși în fața unor alternative, pe care să le ia în considerare atunci când își plasează în viitor munca de producere de bunuri culturale (carte de poezie sau de proză) în raport cu alte preocupări/activități dominante (planificarea carierei) răspunsurile adolescenților relevă preocuparea lor în a continua să scrie. În tabelul de mai jos regăsim răspunsurile alese cu privire la viitorul estimat și locul activității de creație literară în viața lor.

Tabelul nr. 4

Opțiunile adolescenților pentru viitor privind continuarea activității de a scrie

<i>Pentru viitor iau în considerare: (se alege un singur răspuns)</i>	Nr. adolescenți
Dedicarea muncii pentru viața literară (să scriu, să public – ca activitate principală a mea)	1
Să continui să scriu, dar ca activitate secundară, pe lângă o carieră profesională în afara vieții literare	23
Nu m-am gândit ce voi face în viitor cu privire la implicarea/scrierea/creația literară	7
<i>Total</i>	<i>31</i>

Sursa: Cercetarea autorului.

Cei mai mulți adolescenți (23 persoane), când se gândesc la viitor, iau în considerare construirea unei cariere profesionale în alte domenii, scrisul fiind proiectat ca o activitate secundară. Aflați în fața unor alternative definite, numărul nehotărârilor cu privire la continuarea activității de a scrie se reduce, astfel că din cei 17 indeciși, 10 apreciază că ar putea continua să scrie, ca activitate secundară celei profesionale.

Rămâne ca un sfert din eșantion, la care nu s-a manifestat preocuparea pentru viitor în sfera scrisului (șapte tineri nu au gândit pentru viitor implicarea în creația literară), să mediteze la alternativa de a scrie sau nu pe viitor.

O singură persoană este hotărâtă să se dedice scrisului, considerând-o activitatea sa principală, proiectând să devină o profesie pe viitor (să devină scriitoare și să își asigure venituri). Aceasta are ca model un membru al familiei.

CONCLUZII

Ipoteza care a stat la baza acestui studiu este susținută de rezultatele obținute în urma cercetării. Adolescenții sunt interesați și preocupați să scrie și să publice. Iubind literatura doresc să facă parte din această lume și în calitate de scriitori, respectiv de producători de bunuri culturale. Deși cei care au astfel de preocupări reprezintă o pondere mică în totalul adolescenților, ei sunt de luat în considerare cu atât mai mult cu cât reprezintă resursa umană din care ulterior se vor impune pe piața culturală scriitorii și/sau poeții.

La vârsta adolescenței scrisul determină dezvoltarea lor mentală, dar și dezvoltarea ca personalități, reprezentând totodată o expresie a talentului cu care sunt înzestrați, fapt ce conduce la orientarea către activități (profesionale sau nu) care să satisfacă rezolvarea nevoilor de realizare în societate și de afirmare. Adolescenții au nevoie să fie încurajați, sprijiniți, îndrumați, au nevoie de spații sociale și culturale care să le permită să evolueze, și atunci când acestea au loc, ei se alătură.

Ei sunt atrași de ceea ce înseamnă mediu scriitoricesc, doresc să cunoască autori de carte, sunt interesați să stăpânească tehnicile scrisului și își orientează comportamentul către dezvoltarea resurselor creative și literare: caută medii în care scriitorii consacrați sunt prezenți, explorează lumea acestora, sunt preocupați de exersarea calităților literare și doresc să facă din scris un instrument de dezvoltare personală, de comunicare, dar și de obținere pe termen lung, a recunoașterii valorii muncii lor.

Adolescenți au o mare nevoie de exprimare prin scris, de manifestare și de confirmare a capacității lor creatoare, acestea decurgând din traversarea stadiului de dezvoltare psihică, de acumulare de experiențe și de autovalorizare. Scrierea literară devine un motor și uneori un scop în viața tinerilor. El este important pentru că poate oferi multe: recunoaștere, apreciere, faimă, influență și bani. Deși recunosc avantajele care decurg din statutul de scriitor (faima de care se pot bucura, influența pe care ar putea să o aibă în relațiile sociale, câștigarea unor venituri din drepturile de autor, din comercializarea cărților etc.), totuși, la momentul efectuării studiului, pentru adolescenții investigați primordială este depășirea limitelor personale, dorința de perfectare ca individualități, de acumulare de noi abilități și mijloace de exprimare, de relaționare cu alte persoane cu aceleași

preocupări, precum și dorința de a-și aduce o contribuție în societate prin promovarea unor opinii sau transmiterea unor mesaje.

Preocuparea de a scrie este puternică la adolescenți, însă această activitate va ocupa un loc secundar în viitor, neproiectând-o ca ocupație principală, ci ca una care va secunda activitatea profesională. Activitatea scriitoricească este privită, pe termen lung, ca fiind una care oferă plăcere, satisfacții, reprezentând o cale de surmontare a unor limite autoapreciate și uneori, un refugiu spiritual.

Ca generație, adolescenții simt nevoia să spună lumii ce simt și ce gândesc. Ei vor să fie o voce a tuturor tinerilor, să arate că pot participa în societate, că au resurse valoroase. Sunt preocupați de problemele societății și vor să fie activi, exprimându-și opiniile. Tinerii găsesc că prin textele lor, prin ceea ce scriu, pot influența lumea, pot transmite mesaje care să ajungă la cititori și astfel să le ofere un sprijin, ori să-i determine la acțiune în scopul dezvoltării sociale. În viziunea lor cartea are un rol major de modelator social și cultural. În același timp ei sunt mânați de dorința de a dărâma stereotipuri și credințe formate de adulți în defavoare tinerilor, de a demonstra că au ce oferi și pot contribui în societate.

BIBLIOGRAFIE

- Béra, M., Lamy, Y., *Sociologia culturii*, Iași, Editura Institutul European, 2008, p. 21, p. 98, p. 549.
- Buzdugan, T., *Avertismentele adolescenței*, București, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2009, p. 9, pp. 41–42.
- Dincă, M., *Adolescenții într-o societate în schimbare*, București, Editura Paideia, 2004, p. 46.
- Găbureac, S., *Crizele și biblioteca publică! (III)*, în „Revista Axis Libri” (revistă culturală), Biblioteca Județeană „V.A. Urechea” Galați, anul III, nr. 8, septembrie 2010, p. 5.
- Mihăilescu, I., *Sociologie generală: concepte fundamentale și studii de caz*, Iași, Editura Polirom, 2003, p. 182.
- Muntean, A., *Psihologia dezvoltării umane*, ediția a II-a, rev., Iași, Editura Polirom, 2006, pp. 236–237.
- Papalia, D. E., Wendkos O., Sally, D. Feldman, R., *Dezvoltarea umană*, București, Editura Trei, 2010, p. 384.
- Pombeii, M. L., Adolescenții, în Zani, B., Palmonari, A. (coord.), *Manual de psihologia comunității*, Iași, Editura Polirom, 2003, p. 309.
- Șchiopu, U., Verza, E., *Psihosociologia vârstelor – ciclurile vieții*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, pp. 207–208.
- Valade, B., *Cultura*, în Budon, R. *Tratat de sociologie*, (ed. II), București, Editura Humanitas, 2006, p. 549.
- Zecheru, M., *Biblioteca publică în sistemul cunoașterii (percepție și expectanță)*, București, Editura Cartea UniversitarăTM, 2005, p. 68.
- *** Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală, *Barometrul de consum cultural 2014 – Cultura între global și local*, București, 2015, p. 15, p. 54, disponibil online la <http://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2014/05/Barometrul-de-Consum-Cultural-2014.pdf>.
- **** Institutul Național de Statistică, *Proiectarea populației școlare a României*, 2016, p. 36, p. 39, disponibil online la http://www.probr.ro/wp-content/uploads/proiectarea_populatiei_scolare_din_romania_la_orizontul_anului_2060.pdf.

The study undertaken aims to show that teenagers are concerned about the literary activity and want to make a contribution, aspiring to be a writer. They are interested to master the techniques of writing and focus their behavior toward development of creative and literary resources: they search for environments where recognized writers are present, exploring their world, they are concerned about the use of literary talents and willing to make writing a tool for personal development, communication and also to obtain recognition of their work. Teens have a great need for expression through writing and the confirmation of their creative capacity. Writing is strong concern for adolescents, it is an objective in planning for the future, whether it will be dedicated to writing or that it will be a secondary activity along with their profession. As a generation, teenagers feel the need to tell the world what they think and feel and want to bring changes considering writing as a way of action.

Keywords: teenagers, concerns, interests, culture, literary creation.